

ŠKOFIJSKI LIST

43.

Poročilo o konferencah sodalitatis SS. Cordis Jesu za leto 1913.

J. Flis.

Zopet je eno leto delovanja Sod. Ss. Cordis Jesu dovršeno; hvala presv. Srcu za vse, kar se je to leto dobrega storilo, nadaljevalo ali novič pričelo! Namen društva je najprej posvečenje samega sebe, stanovitnost v poklicu, gorečnost v spolnjevanju stanovskih dolžnosti; pripomoček v dosego tega namena pa je poglobljenje v bogoslovnih vedah, zlasti pa češčenje presvetega Srca. To je glavni in najvažnejši smoter, katerega se nikakor ne sme prezirati. Poleg tega pa je društvo duhovnikom v medsebojno pomoč v raznih težavah, zveza je za boj in odboj proti sovražnim napadom nasprotnikov zoper Boga in njegovo sveto Cerkev. Izkušnja je pokazala, da je to društvo zahtevam časa jako primerno, ne samo primerno, marveč neobhodno potrebno; delovanje društva je pokazalo, koliko koristnega se je v njem že zvršilo, se zvršuje in, če presveto Srce ne odtegne svojega blagoslova, se bo zvršilo še tudi v prihodnosti. — Vsega tega bi brez tega društva ne bilo. Nekateri gospodje vodje konference so sestavili pregledne tabele, iz katerih se razvidi, kakšna je bila udeležba: bila je navadno prav povoljna, najbolj goreči niso opustili nobene konference.

Mnogo koristnega se je uganilo in storilo po konferencah. Ako si ogledamo delovanje konferenc po zapisnikih, vidimo, da je splošen vtisk ugoden, ker izpodbuja kolikor toliko k delu, neumornemu delu za časni in večni blagor v oskrb izročeni vernikov, čeprav pri vsaki konferenci ne more biti vsaka točka enako zanimiva. Radi tega nikakor ne moremo pohvaliti onih gospodov, ki se brez vzroka konference sploh ne udeležujejo (takih je le malo), ali pa prerediti. To jim je brezdvomno v veliko škodo. Mislijo, da sami sebi zadostujejo, zarijejo se v svoje nazore, manjka jim splošnega pregleda, manjka jim pravega navdušenja. Ako sploh spolnjujejo svoje

dolžnosti, spolnjujejo jih brez navdušenja, ker jim manjka izpodbude.

Mnogo, jako mnogo se je razpravljalo pri konferencah; prezrla se ni prav nobena potreba javnega življenja. Referati so bili dogmatični, moralni, juridični, katehetski. Poskrbelo se je za moške, za fante, za nabornike in izseljence, za otroke, za organiste, za dekleta v Marijinih družbah in na postajah. Kazala se je nevarnost slabega časopisja, protiverskega duha; kazala so se katoliška načela, po katerih se je ravnati duhovniku v politiki in pri socialnem delu. Odkrivalo se je, zakaj ljudstvo duhovnika kljub njegovemu požrtvovalnemu delovanju sovraži, mu nasprotuje, ga mrzi; razpravljalo o novem vojnem zakonu, o novem šolskem zakonu, o katoliškem radikalizmu, o misijonih, o alkoholizmu; dajala so se navodila za ohranitev in varstvo spomenikov itd., sploh prišla so na vrsto vsa važnejša dnevna vprašanja.

Pa tudi na svoj dušni blagor duhovniki niso pozabili, kar je bistveno in mora biti jedro konferenc. Lepo se je dokazovalo, da duhovnik dospě do popolnosti po spolnjevanju pravil zveze Ss. Cordis, v nemalo se je za češčenje presvetega Zakramenta, na primer v razpravi »Omnia pro ss. Eucharistia«, »Duhovnik adorator in vpliv na ljudstvo«, »Eucharistia in socialno vprašanje«. Kazalo se je na sadove svete maše, svete spovedi; poudarjalo se je lepo, da cilj in konec praktičnega pastirovanja je: »Gloria in excelsis Deo«. Da se tudi na telesni blagor ni pozabilo, kažejo obravnave o kongruji.

Lepi so uspehi konferenc; na nekaj pa vendar moramo opozoriti: varovati se je izrastkov, kakršni se utegnejo pojavljati pri vsaki, tudi najboljši stvari.

Spisani referati so večinoma jako zanimivi, poučljivi, vzbujajo k pobožnosti in vztrajnosti;

znanstvena vprašanja so nekatera obdelana temeljito. Sploh so vsi referenti, ki so spisali referate, vse pohvale vredni; že samo trud, ki so ga pri spisovanju imeli, že ta trud, te študije, potrebne za referat, bo Gospod Bog blagoslovil in poplačal, akoravno niso prejeli nobenega drugega plačila, kakor le samo odobravanje udeležencev konference.

Iz vseh obravnav pri konferencah se vidi, da mnogo truda, mnogo požrtvovalnega dela leži na ramah duhovnikov v sedanjih razmerah — a to ne samo pri nas, marveč povsod, kjer duhovniki spoznavajo svojo važno nalogo v sedanji dobi — da, še več truda, še več požrtvovalnosti jim je treba zlasti ondi, kjer je nevarnost za vero in moralo še večja kakor pri nas. Tožijo o premnogem trudu, ne, ne tožijo, delujejo z veseljem, spoznavajo pa razne nevarnosti, katerim je narporno socialno delovanje izpostavljeno; kal smrti si je vsadil marsikak duhovnik zadnja leta s prenapornim delovanjem (Custos). Mnogokrat mora duhovnik delati pozno v noč, a tako delovanje naposled razruši zdravje tudi najkrepkejšemu človeku. Skoraj vsak večer kako zborovanje, vaje, predavanje; razburjen, mnogokrat nevoljen pride domov, razburjeni živci pa ne dajo mirno zaspati, nemirno spanje pa ne okrepeča; drugo jutro se čuti še bolj trudnega kakor zvečer in cel dan ni za nobeno pravo delo. Pri takem življenju ni mogoče dolgo vztrajati. Posledice so izpodkopano zdravje, prezgodnja ostarelost, prezgodnja smrt. Druga posledica prenapornega dela je, da se prezgodaj naveliča, zlasti ako delo ne daje zaželjenega uspeha. Starejši gospodje se utrudijo, umaknejo se in vso težo nalože mlajšim ramam, ki pa tudi same ne morejo vsega nositi.

Razen telesnih pa je v takem delovanju skritih še večjih moralnih nevarnosti. Ne omenjamo, da je društvo temu ali onemu bližnja priložnost nezmernosti v pijači; po prstih se priplazi prav tiho, polagoma sensim et sine sensu. Truden je človek, hoče se okrepčati, ostaja nekoliko več časa v družbi zaradi družbe in naposled se polagoma izcimi navada. Ako je naposled zabredel v nesrečo, nihče ne jemlje ozira na prvi vzrok, ampak s posmehovanjem ga pomilujejo, naposled prosijo predstojnike, naj ga premestijo, ker ni za socialno delo. Druga nevarnost: Družbeno življenje povzročuje razburjenost, zlasti ako ne gre vse po sreči; mnogokrat se v tej razburjenosti izpozabi, rabi nedopustljive, žaljive izraze; posledica je, da duhovnik izgubi ugled in spoštovanje pri ljudeh.

Tretja nevarnost pa je največja in prav na to hočemo opozoriti. Kočljivo bi bilo vprašanje do mnogozaposlenega predstojnika raznih družb: Kako je z molitvijo, s premišljevanjem, pripravljanjem za sveto mašo, z obiskovanjem presvetega Rešnjega Telesa? Pozno spat, pozno vstati, urno v cerkev. Kje pa je priprava, potrebna zbranost? Po mnogokratnem takem ponavljanju izpuhti naposled vsa npravna, duhovska vrednost, posuši se jedro duhovskega življenja. Kakšna bo njegova gorečnost, kakšna njegova popolnost, če je vse življenje razbito!

Društveno življenje in delovanje je dandanes neizogibno potrebno, toda nevarnosti se morajo odstraniti. Ako hoče duhovnik ostati duhovnik, mora biti v dobrem popolnoma utrjen, mora znati svoj značaj obvladati, mora imeti poseben takt v občevanju, sicer je konec tragičen, pri tolikem delu za druge propade sam, fizično in moralno.

Kaj je bistveno potrebno, da duhovnik ostane duhovnik? Prešinjati mora duhovnika prav živo prepričanje, da je sveta evharistija edino rešilno sredstvo v teh okoliščinah. Duhovnik mora v svojem socialnem delokrogu neobhodno delati v zvezi s sveto evharistijo, če se hoče obdržati na površju, če hoče ostati duhovnik, če hoče, da bo njegovo delovanje v korist splošnemu blagru in njemu samemu — ako ne, se potopi. Duhovnik mora biti prepričan, da je zanj sveta evharistija edino rešilno sredstvo, ako to sredstvo zapusti in zavrže, postane duševno njegovo življenje pusto in prazno. Skušnja uči: ako se duhovnik z vso dušo vrže v postransko delo, polagoma opušča molitev, potem sveto mašo opravlja površno in leze brez dušne hrane vedno navzdol v nevarno globočino. Vera v moč presvete evharistije se mora vedno poživljati in krepiti. Prav pravi referent spisa »Sveta evharistija in socialno delovanje«: »Za to okrepevanje in poživljenje je najprimernejša ura, v kateri se zbiramo sacerdotes adoratores pred Najsvetejšim teden za tednom; naša srca naj se ogrevajo do zadnje žilice ter naj vzplamte v ognju, ki udarja iz presvetega Srca Jezusovega v tabernaklju«. — Pred tabernakljem pa tudi razmišljuje duhovnik, kako bo ravnal v tem ali onem društvu, kako se bo vedel v posebnih slučajih, katerih pripomočkov se bo posluževal v dosego svojega namena itd., tukaj bo delal trdne sklepe, prosil Jezusa, naj jih blagoslovi. Pred tabernakljem naj razmišljuje, kaj bo govoril v tem ali onem društvu, premišljeval bo, česa najbolj potrebuje Marijina družba,

družba Orlov, družba žena in mož; govor, ki si ga je osnoval in premislil pred Najsvetejšim, bo imel poseben sad in blagoslov. Kadar nastanejo v društvu težavni slučaji, posvetuje se pred Najsvetejšim itd. Nasprotno pa, ako duhovnik zapusti obiske Najsvetejšega, mora oslabeti njegovo duševno delovanje za svoj blagor in blagor duš, vse peša, življenje se izgubi v zunanjem vrvenju in naposled, kaj mu pomaga, če ves svet socialno prenovi, duše pa škodo trpe in se sam pogubi. Ljudstvo je sploh malo hvaležno za še tolike dobrote, pri Bogu pa tudi ne bo plačila — »in vanum laboraverunt«. Žalostne izkušnje potrjujejo vsa ta dejstva, ni torej samo strašenje ali pretiravanje.

Ne moremo biti zadovoljni, da število adoratorjev peša. Vpisanih je sicer mnogo, toda izpolnjuje svoje dolžnosti jih primeroma malo. Že pri navadnem ljudstvu nam ne ugaja, če se jih mnogo vpiše v to ali ono bratovščino, vstopi v to ali ono društvo, pa so samo vpisani, dejansko pa dolžnosti le malo število izpolnjuje. Duhovniki bi morali v tem oziru biti natančnejši, kar obljubijo, naj tudi izpolnjujejo, čeprav izpolnjevanje dolžnosti zahteva marsikako požrtvovalnost. Korist od te vestnosti bodo imeli sami in ljudstvo, za katero delajo. Gotovo duhovnik svojega delovanja ne sme omejiti samo na cerkev in zakristijo, še manj pa sme smatrati cerkev in zakristijo kot postransko stvar in težišče premakniti v društveno dvorano, na oder, v posojilnice, ampak središče in težišče njegovo mora biti **t a b e r n a k e l j**.

Mnogo se je storilo za povzdigo moralnega, pa tudi gmotnega stanja; na lepe uspehe truda se lahko s prstom pokaže. Toda nevarnosti so vedno večje, treba bo še novega dela, novih, doslej še ne v polni meri rabljenih sredstev. Pri dveh konferencah se je na to sredstvo namignilo, to je, občevanje z ljudstvom. Da, občevanje z ljudstvom je bistven faktor v dušnem pastirstvu,

tudi sinodalne določbe to zahtevajo. Toda kako in kje naj se občuje? Z onimi, ki so člani kakega društva, že pride duhovnik v dotiko vsaj katerekrat. Kaj pa z onimi, ki niso v društvu ali so v nasprotnem taboru. Ali naj dušni pastir te popolnoma zanemarja? Doslej je duhovnik vsaj enkrat v letu prehodil vso župnijo, bil je v vsaki hiši, občeval kolikor toliko s posameznimi družinami. Tega obiska so se družine, zlasti otroci, večinoma veselile, četudi je bilo treba dajati biro. Bira je zdaj že pri mnogih župnijah odpravljena in duhovnik v nekatere hiše nikdar ne pride, ne pozna župnije ne župljanov, vsaj onih ne, ki so bolj ob periferijah, nikdar osebno ž njimi ne občuje, razen morebiti ob času volitev. Treba bo iskati nadomestka in ta bi bil obisk faranov na njihovem domu. Na Angleškem in v mnogih nemških župnijah se tega pripomočka poslužujejo in se jako pohvalijo. Cerkvi sovražni elementi obiskujejo tudi dobre kristjane na njihovem domu z namenom, da bi jih zase pridobili, ti, ki sprejemajo take obiske, ne bodo dolgo zvesti ostali sv. Cerkvi. Dobri pastir pravi: poznam svoje ovce in one poznajo mene. Pri osebnem obisku jih spoznava ne le po zunanje, marveč spoznava tudi njihove dušne potrebe. Pa tudi župljani njega spoznavajo. Se vsaj župljani prepričajo, da se župnik, duhovnik, zanje zanima, da mu je ležeče na dušnem in telesnem blagru njemu izročeni.

Lep zgled takega obiska na domu nam daje sam božji Zveličar. Oznanjeval je svoj nauk ne le v sinagogah in v templju, marveč tudi po privatnih hišah. S privatnim občevanjem je pridobil apostole, Nikodema, Samarijanko, privatno je obiskal Petrovo taščo, Caheja, družino Lazarjevo itd. Taki obiski, ako bi se vršili prav taktno in pravilno, bi bili za dušno pastirstvo neizmerne pomena. Po nekaterih škofijah švicarskih in nemških so taki privatni obiski naravnost zapovedani. (Konec prih.)

44.

Bera.

Dr. Rudolf pl. Andrejka, c. kr. min. podtajnik, je objavil v »Slovenskem Pravniku« l. 1912., str. 299—307, l. 1913, str. 1—5, 109—114, 353—360 obširno in podrobno razpravo o beri.

Ker je razprava za duhovščino ljubljanske škofije zelo važna, jo s pisateljevim dovoljenjem objavljamo tu z malimi okrajšavami:

»V tej razpravi skušam pregledno, in sicer kronologično sestaviti vse zakone in predpise, ki pridejo v poštev pri postopanju o beri, in sicer o že obstoječi beri.

Postopanje pri odkupu bere je v številnih (deželni) zakonih in izvršilnih naredbah, ki so jim sledile, dokaj trdno urejeno. V tem po-

gledu si pridržujem posebno razpravo; vendar pa hočem za pričujoče raziskavanje te zakone in naredbe navesti, da imam tako vse predpise o beri pregledno zbrane, in ker je mogoče, da se bode pokazala potreba, ob pomanjkanju drugih določb uporabljati analogno določbe o odkupu bere za postopanje glede obstoječe bere.

I. Zakoni in izvršilne naredbe glede odkupa bere.

K r a n j s k o: Dež. zakon z dne 13. jun. 1882, dež. zak. št. 1 ex 1886, zakon z dne 25. januarja 1896, dež. zak. št. 8; izvršilna naredba z dne 28. novembra 1886, drž. zak. št. 25 (noveliranje zakona, sklenjeno v VI. seji deželnega zbora kranjskega dne 7. februarja 1912, še ni dobilo najvišje sankcije).

II. Zakoni in naredbe glede obstoječe bere.

V sledečem hočem navesti vse meni znane zakone in naredbe, ki govore o postopanju glede že obstoječe bere:

Historičen postanek bere ali kolekture je tesno zvezan s fevdalnim graščinskim gospodarstvom, oz. z večinoma naturalnim kmetiskim gospodarstvom srednjega veka, ko je kmet dajal svoje davščine ne v denarju, ampak v prirodninah lastnega pridelka.

Ko je pa leta 1848. vedno bolj prodirajoče denarno gospodarstvo podrla temelje srednjeveškega gospodarstva, so se skoraj vse neizpremenljive davščine odpravile s cesarskimi patenti z dne 7. sept. 1848 (zb. pol. zak. zvez. 76, št. 112, str. 285), in z dne 4. marca 1849, drž. zak. št. 152, oziroma se je odredila odveza vseh na zemljiščih bremenečih davščin.

Važno in zanimivo je dejstvo, da se bera po teh zakonih ni odpravila, kar se je v njih izrečno poudarjalo.

V § 6. ravnokar nadenega cesarskega patenta z dne 4. marca 1849, drž. zak. št. 152, je namreč določeno to-le:

»Dajatve v prirodninah, ki se ne dajejo po desetinskem pravu kakor alikvoten del zemljiških pridelkov, temveč kakor neizpremenljive davščine za cerkev, šole in župnije, se po zakonu z dne 7. septembra 1848 niso odpravile; pač pa naj se tudi te dajatve odkupijo.«

Za dodatek in v pojasnilo k tej določbi je izšla dne 2. februarja 1850, drž. zak. št. 42, ministrska naredba, ki izrečno določa; »da ni moči onih davščin v prirodninah, ki se niso po desetinskem pravu kakor alikvoten del zemlji-

ških pridelkov v prirodninah, temveč kakor neizpremenljiva davščina za cerkve, šole, župnije ali za druge občinske namene dajale, in katere niso bile po zakonu z dne 7. septembra 1848 odpravljene, temveč so po § 6., patenta z dne 4. marca 1849, odkupljene, uradoma, ampak le tedaj odkupiti, kadar zahteva odkup bodisi upravičeni prejemnik, bodisi občina, kateri pripadajo zavezanci, ali v slučaju, da so zavezanci od občinske zveze neodvisni, večina teh zavezancev. Dokler se pa te dajatve ne odkupijo, jih je še dalje redno dajati; skrbeti pa mora za izterjanje teh dajatev, če se o pravem času ne dado ali celo odrečejo, v to pristojni glavar po zakonih, ki so doslej še v veljavi.¹

Tri leta pozneje je izšla cesarska naredba z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, ki ima poleg določb za postopanje pri vseh zaostalih javnih davščinah še posebne določbe glede onih dajatev, katerim je tudi prištevatı bero. Te določbe se glase doslovno:

»Praviloma naložene in obstoječe novčene davščine, ki jih je v področju politične uprave v javne namene izterjati, n. pr. prispevki za cerkve, župnije in šole i. dr., naj se na ukaz oblastev pobirajo po njih lastnih organih ali pa v imenu in po naročilu teh oblastev po občinskih organih.

Isto velja o prirodninskih davščinah, ki so jih doslej izterjevala za cerkve, župnije in šole politična oblastva, kadar se upravičencu pravica, jih dobivati, ne odreka, ali pa, kadar je ta pravica do prejema zavarovana, čeprav se izpodbija. Kadar se dajatev davščine popolnoma ali deloma opusti ali odreče, je politična oblast upravičena, če neposreden ali po občinskih organih izvršen opomin ni pomagal, uporabljati ona izvršilna sredstva, ki veljajo za izterjevanje direktnih davkov sploh.«

Iz teh zakonov in ukazov se more glede bere torej kratko posneti nastopno:

Dosedanja bera se mora tudi nadalje dajati; v zamudi se bera izterja potom političnega izvršila.

Toda zakon in praksa ščitita le one obstoječe bere, ki so praviloma nalo-

¹ Izmed teh se mi je posrečilo izslediti le dvorni dekret z dne 16. novembra 1816, št. 29.550 in pa gubernijsko naredbo štajerskega namestništva z dne 5. decembra 1827, št. 26.338 (prov. zb. zak. za Štaj. št. 203), po katerih bremeni bera kakor javnopravna dajatev kakor davek na zemljišču.

žene. Iz tega sledi, da nanovo nastale bere ne uživajo teh ugodnosti; kar se sme sklepati tudi iz tendence državnih osnovnih zakonov, po katerih se mora »vsaka, iz naslova razdeljene imovine na zemljiščih bremeneča davščina odkupiti ter se v bodoče sploh nobeno posestvo ne sme s tako neodkupljivo davščino nanovo obremeniti.« (Član 7. drž. osn. zakona z dne 21. decembra 1867, drž. zak. št. 142.)

Pravni obstoj bere kot cerkvene dajatve se je do danes v zakonodajstvu vedno priznal, kar sledi razen iz deželnih zakonov o odkupu bere v letih 1871. do 1886., tudi iz § 23. drž. zak. o vnanjih razmerah katoliške Cerkve z dne 7. maja 1874, št. 51, ki modificira določbe cesarske naredbe z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, v toliko, da določa v 1. odstavku:

»Za izterjanje dajatev ali drugih storitev za cerkvene namene, ki so se cerkvenim pripadnikom s privolitvijo vlade naložile, se pripušča politično zvršilo.«

Nadalje se je bera pripoznala kot redni del župnikovih dohodkov in torej kot še veljavna dajatev najprvo v provizornem zakonu o kongruu svetnega duhovništva z dne 19. septembra 1898, drž. zak. št. 176.

Za izvršitev tega zakona je izšla dne 16. novembra 1898, drž. zak. št. 205, ministrska naredba, ki daje pojasnila k posameznim točkam tega zakona.

V predstojećih vrsticah sem podal kolikor mogoče natančno sestavo vseh zakonitih predpisov, ki se tičejo bere, v nastopnem delu razprave pa hočem na podlagi teh predpisov govoriti o postopanju pri izterjanju in pri razdelitvi obstoječe bere.

III. Kompetenca.

Preden preidem v natančnejše razmotrivanje o predmetu bere ter o postopanju v zadevah zaradi bere, treba je ugotoviti, katera oblastva so pristojna za reševanje zadev in sporov, nanašajočih se na bero.

V tem pogledu nam daje zakon z dne 7. maja 1854, drž. zak. št. 50. v § 55. sicer splošna, a dovolj jasna navodila:

»V sporih zaradi obveznosti do kake dajatve ali storitve razsojajo v rednem inštančnem postopanju upravna oblastva tedaj, kadar se zahteva dajatev ali storitev na podlagi splošne pripadnosti k cerkveni občini, sodišča pa tedaj, kadar se taka dajatev ali storitev zahteva iz posebnega naslova.«

Na podlagi teh določb in vpoštevajoč dosejanja razsodila upravnega sodišča se more torej ugotoviti nastopno:

Vobče velja načelo, da temelji bera na pripadnosti k dotični cerkveni občini in da odločujejo v spornih zadevah zaradi bere ponajveč politična upravna oblastva (okrajno glavarstvo, deželna vlada, ministrstvo za uk in bogočastje). Toda to načelo o pristojnosti administrativnih oblastev se v zmislu novejših razsodb upravnega sodišča ne more vzdržati,¹ dočim je v starejših odločbah to načelo še veljalo.² Nasprotno je treba v vsakem slučaju dejanske okolnosti, na kateri sloni sklep o pristojnosti političnih oblastev, tako n. pr. pripadnost k cerkveni občini ugotoviti, ali pa, če je izpodbijana, v administrativnem postopanju dokazati podpreti; ne zadostuje, da se navajajo le dejstva in okolnosti, iz katerih se da domnevati farna zveza.³ Taka dejstva, iz katerih se more z gotovostjo sklepati na cerkveno pripadnost, so n. pr.: če je bera namenjena vsakokratnemu župniku, dušnemu pastirju ali cerkvenemu organu (cerkveniku, organistu), ker je v tem slučaju pravica do bere označena ne po osebi, po individuu, ampak po funkciji, po pravilu; ker pa je ta funkcija bistven del cerkvene vezi, cerkvene zveze, se sme sklepati, da je tudi bera v tej cerkveni zvezi utemeljena.⁴ Dejstvo, ki govori za cerkveno pripadnost, je tudi dano, kadar je oni, ki je dolžan bero dajati, s katerimkoli delom svojega posestva v faran v dotično farno občino.⁵

Sodišča so v zadevah glede bere le tedaj pristojna, kadar se dokaže, da dolžnost, bero dajati, ne izvira iz pripadnosti k (farni) občini, ampak iz posebnega zasebnopravnega naslova (zasebne, na osebo vezane pogodbe, osebne obveznosti, oporoške, ustanove iz desetinskega prava⁶ itd.).

Sodišča so n. pr. pristojna razsojati o realnem bremenu podobni obveznosti posameznega posebej označenega posestnika, bodisi torej, da je zavezanec v njej osebno

¹ Upr. sodišče 29. januarja 1910, št. 924, B. 7196 pt.

² Upr. sodišče 13. aprila 1887, št. 805, B. 3481; 3. februarja 1897, št. 587, B. 10.350; 27. marca 1897, št. 1789, B. 10.552.

³ Upr. sodišče 30. junija 1892, št. 1804, B. 6705; 29. januarja 1910, št. 924, B. 7196 pt.

⁴ Upr. sodišče 28. junija 1882, št. 1220, B. 1463.

⁵ Upr. sodišče 13. aprila 1887, št. 805, B. 3481.

⁶ Glasom dvornega dekreta z dne 9. marca 1815, zbirka polit. zakonov, zvezek 43, stran 130, so se desetinske davščine vedno prištevale med zasebne pravice.

označen, bodisi, da je bera le enemu gotovemu upravičencu, ki je ravnotako osebno označen, določena.

Ako taka, iz posebnega naslova izvirajoča bera ni vpisana v zemljiški knjigi, je pravni naslednik v posestvu ni dolžan dajati. Tudi ga ne zadenejo pravne posledice prejšnjega priposestevanja, čeprav bi bil njegov prednik dajal bero več kot trideset let.¹

Samo po sebi se razume, da so sodišča v vseh onih slučajih pristojna, v katerih je obstoječa bera predmet zasebnega pravnega opravljanja, n. pr. če je kdo prevzel bero drugega posestnika, bodisi začasno ali stalno ter se iz tega izcimi spor itd. v slučaju, če se n. pr. posestvo proda in razkosa, ter se v kupni pogodbi izrečno določi, naj ostane bera celega posestva na onem delu, kjer se nahaja hiša, kar se je preje dostikrat zgodilo.²

Bera tudi tedaj ne temelji v javnem pravu, kadar jo ima dajati krajna občina kot taka, ne pa kot reprezentantka farne občine, ker taka dajatev potem ne izvira iz farne zveze. Utegnilo bi se misliti, da odločujejo, ker gre za zadevo avtonomne občine, avtonomna nadzorna oblastva, predvsem torej deželni odbor, toda temu ni tako, v teh zadevah ne odločuje nobena administrativna oblast, ampak le sodišče.

V sodno pristojnost je slednjič uvrstiti vse prostovoljne dajatve na beri.

Za pristojnost političnih administrativnih oblastev zahteva § 3. cesarske naredbe z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, da je bera praviloma naložena, da torej ni odvisno od proste volje zadevnega posestnika, naj jo li daje ali ne. A ne samo naložena mora biti bera — ampak (seveda od l. 1874. dalje) v zmyslu § 23., odst. 1. zakona z dne 7. maja 1874, drž. zak. št. 50, potrjena tudi od vlade. Tu pridemo na pojem takozvane fasijonirane bere, ki jo hočemo natančneje označiti, ko bode govor o predmetu bere. Za vprašanje pristojnosti velja torej, da pri prostovoljno dani beri politična upravna oblastva nimajo nobene ingerence, ker je vprašanje o taki dajatvi smatrati za notranjo cerkveno zadevo, katero v nespornih slučajih cerkveni organi samostojno upravljajo in urejajo, v spornih pa sodišča.³

¹ Vrh. sodišče: 3. avgusta 1872, št. 3248.

² Upravno sodišče: 4. novembra 1881, št. 1650, B. 1159; 10. oktobra 1899, št. 8061; 2. julija 1893, št. 2377, B. 7363; 6. junija 1910, št. 5791, B. 7494 pt.

³ Upr. sod. 7. februarja 1875, B. IX. 2398.

Omeniti je še slučaj, da se zahteva bera na podlagi izrečne pogodbe ali drugega pisma, zavezne izjave itd., v kateri so se vsi tedanji »hišni posestniki fare« A. ali »vsi farani vasi« B. itd. zavezali dajati za župnika, (kaplana, cerkovnika itd.) gotovo število mernikov pšenice, množino drv« itd. Na prvi pogled se zdi, da je dana sodna pristojnost, ker gre za pogodbo, oziroma pismo, torej za opravilo zasebnega prava. A ni gledati na obliko, ampak na dejstvo, kdo je bil tisti, ki je prevzel dolžnosti bere in iz katerega naslova se je prevzela. Gre le za to, ali se dajo te dajatve utemeljiti iz pravnega razmerja farne zveze ali ne. Če je pravno razmerje farne občine dano, potem so pristojna politična oblastva, pri čemer je merodajno, ali gre za bero posameznega farana ali cele vfarane občine, ali če temelji ta obveznost v zakonu ali pa v izrazu volje teh faranov, oziroma njih zastopnikov bodisi v obliki občinskega sklepa, pogodbe, obvezne izjave na podlagi formelne listine itd.¹ Če prevzame krajna občina take obveznosti imenom farne občine, oziroma faranov, so za rešitev spora pristojna politična oblastva, ker mora zastop krajne občine po ministrski naredbi z dne 31. decembra 1877, drž. zak. št. 5 ex 1878, tako dolgo zastopati katoliške farne občine, dokler se po § 37. zakona z dne 7. maja 1874, drž. zak. št. 50, ne uvedejo posebne farne občine. Torej velja to-le: Na pristojnost se je ozirati pri vsaki razpravi v beri uradoma.² Domneva načelne pristojnosti političnih oblastev ne velja več, ampak vedno je ugotoviti vse okolnosti, iz katerih se da upravičeno sklepati, ali izvira bera iz splošne pripadnosti k cerkveni občini ali iz posebnega (zasebnopravnega) naslova. **Pristojnost političnih oblastev** je predvsem dana, kadar je upravičen bero zahtevati cerkveni funkcionar ne glede na osebo, nasproti pa zavezan je dajati oni, ki je označen po beri podvrženem, v fari ležečem posestvu, ali kadar jo daje cela farna občina (ne samo ena oseba). Pristojnost se sme domnevati, če je bera fasijonirana, to je od države v vsakoletnih napovedih dušnih pastirjev vračunjena med dohodke.

Sodna pristojnost je dana, če gre za bero, ki ne izvira iz farne zveze, ampak iz zasebnopravnega naslova; če gre za vprašanje, je-li bera prostovoljna ali pogojena, če je spor o tem, se je-li

¹ Upr. sod. 18. decembra 1909, št. 10.051, B. 7089.

² Glej ravnokar citirano razsodbo upravnega sodišča.

bera pri prodaji posestva prevzela v kupni pogodbi ali ne; če gre za bera, ki jo mora krajna občina kot taka dajati, in sploh vselej, kadar je bila bera predmet zasebnemu pravnemu opraviilu (cesija, kompenzacija, volilo itd.).

Ne zdi se mi dopustno, da bi se pri obstoječi beri smele analogno uporabljati določbe §§ 19.—21. zakona o odkupu bere z dne 13. junija 1882, dež. zak. št. 25 ex 1886, ker je ta zakon posebne vrste, s posebnim postopanjem, ki se z načeli rednega postopanja prav nič ne ujema. Tudi bi se pri tej uporabi prišlo do zaključka, da bi morala, kadarkoli bi se pravica do dajatve izpodbijala, razsojati meritorno vedno sodišča, kar pa je v nasprotju z določbami § 55. zakona z dne 7. marca 1874., drž. zak. št. 50.

IV. Predmeti in mere dajatve.

Bera je realnemu bremenu podobno ja v n o breme posebne vrste,¹ ki bremeni običajno na vfaranem posestvu, izjemoma pa izvira iz posebnih pravnih naslovov. Bero sploh le razumemo, če si predočujemo vedno in povsod, da je bera, — eden izmed zadnjih pojavov nekdanjega patrimonalnega gospodarstva, — nastala v njem in ima na sebi še dandanes vse znake naturalnega gospodarstva. Ko so se župnije ustanovljale, je bilo skrbeti tudi za vzdrževanje dušnih pastirjev. V to svrhu so jim ustanovniki odmenili predvsem zemljišča, poleg tega pa tudi tiste dohodke, ki so jih v onih časih sami imeli, namreč: desetino, bera in tlako.

Tu tiči glavni vzrok vseh težkoč in kolizij. Vedno težje je namreč spraviti to zastarelo tvorbo premaganih gospodarskih dob v soglasje z napravami, običaji in nazori sedanjega časa, ki temelji na bistveno drugačnih, deloma tudi nasprotnih gospodarskih načelih. Zato je tudi državni zakon iz l. 1849. izrecno poudarjal, da je treba bera odkupiti, ker si je bil zakonodajalec že tedaj svest velikih težkoč in kolizij, ki utegnejo nastati, če ostane bera v tedanji obliki ohranjena. Raditega se je tudi v letih 1871 do 1882 skušalo po vseh kronovinah z deželni mi z a k o n i pospešiti odkup bere.

Bera v splošnem pomenu besede obsega dolžnosti do gotovih storitev in dajatev, po največ v pridobninah, redkeje v denarju. Bera v denarju je navadno le relutum za dajatev, ki se v sedanjem času vsled premenjenih gospodarskih razmer ne more več odrajtovati, tako n. pr. za sir (Käsegeld). Dajatev pa so seveda po geografični in klimatični različno-

sti krajev zelo različne. Storitve obstoje v delu za preskrbo prirodnin, ki je zelo podobno nekdanji grajski tlaki, n. pr. v dolžnosti pokositi in nakladati seno, dovažati drva, trgati grozdje itd. Od dajatev je najbolj razširjeno in najbolj običajno odrajtovanje v žitu: pšenica, rž, oves, ajda, koruza itd., fižol, repa, krompir, potem vino, mošt ali grozdje, nadalje maslo, jajca, sir, predivo itd., slednjič seno, drva itd.

Po teh različnih predmetih so tudi mere dajatve različne. Te mere so še vse iz starih časov, kakor n. pr. merniki, bokali, polovnjaki, funti, sežnji, kopice, povesma. Na te mere se dandanes ljudje vedno manj spominjajo in nemo goče je skoraj te mere, ki so v vsaki deželi drugačne, izčrpno sestaviti ali jih celo obvladati.¹

Lažji preglednosti naj služi sestava vseh važnejših dajatev, mer in uteži, ki so veljale, odnosno še veljajo, pri beri na Kranjskem; a tudi za to deželo je to le nekako ogrodje; za spopolnitev tega ogrodja naj informirani krogi priobčevalcu te razprave naznanijo bera, ki je v župnijah (občinah) navadna, po meri in kakovosti.

Ž i t o (pšenica, rž, oves, ajda, proso, na Notranjskem (n. pr. v Vremah, v Trnovem) tudi fižol, koruza in krompir se meri po starih (Schaffel), vaganih (Metzen), mernikih (Merling), bokalih (Maß), poličih (Halbe) in maselcih (Seidel). Njih razmerje je sledeče: 1 star = 2 vagona = 4 mernike = 64 bokalov; 1 vagon = 2 mernika = 32 bokalov; 1 mernik = 16 bokalov = 32 poličev. Po današnji meri je mernik = 30·74 l, 1 bokal ali firkelj = 1·92 l, 1 polič = 0·96 l, 1 maslec = 0·48 l.

V i n o (mošt) se meri po polovnjakih (Halbstartinfaf), vedrih (Eimer), bokalih (Maß), poličih in maselcih. Razmerje je sledeče: 1 polovnjak = 5 vedrov = 200 bokalov, 1 vedro = 40 bokalov = 80 poličev, 1 vedro = 56·589 l, 1 bokal = 1·4147 l.

D r v a se merijo po sežnjih (Klafter) in čevljih (Fuß): 1 seženj = 6 čevljev = 1·896 m, 1 meter = 0·527 sežnjev.

M a s l o in **s i r** se merijo po funtih in lotih in brez ozira na težo po hlebčkih: 1 funt = 32 lotov = 0·56 kg.

S e n o se meri po kopicah, stotih in funtih: 1 kopica = 2 stota, 1 stot (cent) = 100 funtov = 56 kg.

¹ Zato je ministrstvo za bogočastje in nauk z odlokom z dne 12. avgusta 1880, št. 12.425 odredilo, da morajo dušni pastirji, ki imajo pravico do bere, te stare mere preračunati v veljaven (metrski) sestav mer in uteži in sicer bodisi, kadar vložijo napovedi, bodisi kadar prosijo za iztirjanje bere.

¹ Po prof. Bernatziku („Öffentliche Sonderlast“).

Predivo se meri po funtih in lotih, vrhutega pa brez ozira na težo po povesmih (Bund): 1 funt = 32 lotov = 0,56 kg, 1 povesimo = »Spinnhaarwicklein« (se ne označuje več po teži).

Pri drvih za kurivo (Brennholz) se razlikuje še drvarenje (dovoz drv). Tu velja kot mera 1 voz ali peljaj (1 Fuhre), pri čemer je pa razlika v ceni, če gre za voz trdega ali mehkega lesa, navadni ali gorski voz (Gebirgsfuhre).

V. Upravičenci.

Navadno je upravičen bero terjati župnik ali njegov namestnik, nadalje kaplan, tudi cerkovnik in organist, časih učitelj, zadnji pa le kot historična reminiscenca na čase, ko sta bila pojma cerkovnika in učitelja še nerazdružna. Po teh različnih upravičencih se imenuje tudi bera različno, kakor: župnikova, kaplanova, cerkovnikova bera itd. Navadno je upravičen bero terjati vsa k o k r a t n i župnik, kaplan ali cerkovnik, brez ozira na osebo. So pa tudi slučajji, v katerih je bera določena posebni, individualno označeni osebi, navadno na podlagi zasebnopravne listine. Kako se deli kompetenca v teh primerljajih, smo že zgoraj označili. Za to poglavje naj bo ugotovljeno sledeče:

Kadar zahteva bero lastni župnik, kaplan ali cerkovnik, bo v sporih kompetentno pristojno glavarstvo, kadar se pa odrajuje bera kakemu cerkvenemu funkcionarju izven farne zveze, bo običajno kompetentno redno sodišče. Ta ugotovitev je važna, ker se večkrat zgodi, da dajejo posestniki še posebno bero cerkvenim funkcionarjem onih fara, iz katerih se je njih sedanja fara svojedobno izločila, ali katerim so bili svojčas podložni. Taka bera ima, ne glede na njen historičen izvor, pač le še značaj prostovoljne bere.

VI. Zavezanci.

Bera je zemljiško breme (Grundlast), torej jo označuje posestvo¹, ne pa oseba. Dolžnost bero odrajevati je torej — izvzemši že zgoraj navedene slučajje in primere — od osebe neodvisna in zadene vedno onega posestnika, v čigar lasti je z bero obremenjeno posestvo. Vsled tega se bera tudi podeduje ter preide pri prodajah od prejšnjega lastnika na seda-

¹ V tem oziru se pri dajtvu bere razlikujejo celozemljani (Ganzhübler), polzemljani (Halbhübler), maselčarji (Viertelhübler), polmaselčarji (Achtelhübler), kočarji in gostači (Häusler und Innleute). Pripomniti je še, da dajejo zemljaki in maselčarji bero v prirodninah, kočarji in gostači pa v denarju, kar sledi iz agrarnega značaja bere.

njega kupca, ne da bi se moralo to v kupni pogodbi izrečno poudarjati ali v zemljiški knjigi zabeležiti.

Kaj tedaj, če se posestvo vsled kupne pogodbe, izvršila, dedovanja ali drugih pravnih opravil razdeli na več delov? V tem slučaju je veljala do predkratkim praksa, da so vsi pravni nasledniki (kupci, dediči itd.) delov prvotnega posestva solidarno zavezani celo bero odrajevati, tako da mora vsak od njih, čeprav je le lastnik enega dela prejšnjega celotnega posestva, odrajevati bero celega posestva upravičenemu cerkvenemu funkcionarju, ki ima pravico, izbrati si izmed vseh teh pravnih naslednikov enega, ki mu je najbolj po volji, ta naj se o tem regresira pri ostalih zavezancih.

To načelo je izraženo še v ministrskem ukazazu z dne 8. februarja 1886, št. 9041 ex 1885. Od tedaj pa je bila praksa upravnih oblasti ta, da se je pri odprodaji zemljiških delov ali celo pri parceliranju celega zemljišča bera, ki jo je preje dajalo celo posestvo, naložila onemu posestniku, ki je imel del posestva s hišo. — Ta posestnik je bil upravičencem in oblastvom nasproti odgovoren za pravilno dajatev bere ter je moral poleg tega še preračunati, koliko bere odpade na druge ter izterjati na te spadajoče zneske. Seveda se mu ni niti prvo, niti drugo posrečilo. Tako je težilo vse breme faktično na onem delu, na katerem je stala hiša, najsi je bil še tako majhen ali celo najmanjši. Vsled te prakse je prišlo do tega, da se je pri parcelacijah oni del zemljišča, na katerem je stala hiša, navadno ceneje prodajal, ker se je uvaževalo javno breme, ki ga je navadno težilo.

Ta praksa je bila za oblastva in upravičene cerkvene organe zelo prijetna, ker se jim ni bilo treba brigati za težkoče, ki se pojavljajo pri vsaki razdelitvi posestva, ampak so prepustili poizvedbe po velikosti in donosu odkupljenih delov in po načinu, kako naj se bera razdeli, raje posestniku.

Tej krivični praksi je napravilo upravno sodišča l. 1900. konec z razzodbo, da ob prodaji ali razkosanju posestva niso solidarno zavezani vsi bero odrajevati oni, ki so si posamezne kose tega posestva pridobili.¹

Iz te razzodbe sledi jasno, da so sedanji lastniki posameznih kosov prejšnjega posestva dolžni bero odrajevati pro rata parte, torej toliko, kolikor odgovar-

¹ Upr. sod. z dne 9. junija 1900, št. 4150, B 14.308.

ja pridobljenemu delu. Ker pa upravičenec zahteva celo bero slejkoprej in per se je ne more več enemu posestniku naložiti, je postalo potrebno v slučaju delne ali celotne od-

prodaje posestva tudi bero primerno razdeliti.

Kako naj se to zgodi? Praksa je tu šele v povojih in silno različna. (Dalje prihodnjič.)

45.

Zakoni vojaških nabornikov in mladeničev pred naborno dolžnostjo.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko sporoča z dopisom z dne 6. aprila 1914, št. 9038, semkaj:

Nach § 40 W.-G. ist die Verehelichung vor dem Eintritte in das stellungspflichtige Alter und während der Dauer der Stellungspflicht grundsätzlich nicht gestattet; doch kann die Ehebewilligung bei rücksichtswürdigen Umständen vom Minister für Landesverteidigung erteilt werden.

Zur Durchführung dieser Bestimmungen hat das k. k. Ministerium für Landesverteidigung mit dem Erlasse vom 20. März 1914, Dep. XIV, Nr. 114, Nachstehendes angeordnet:

1. Die Gesuche um Ehebewilligung sind mit den erforderlichen Belegen versehen, bei der zuständigen politischen Bezirksbehörde einzubringen, die sie nach Prüfung der Verhältnisse unter Antragstellung mit tunlichster Beschleunigung der vorgesetzten politischen Landesbehörde vorlegt.

Hiezu wird bemerkt, daß gemäß § 86 W.-G. solchen Gesuchen die Stempel- und Gebührenfreiheit zukommt und daß auch die zur Begründung der Gesuche dienenden Behelfe, wie Familienauskunftsbögen, Grundbuchsauszüge, ärztliche Zeugnisse, Reverse etc. etc., wenn sie nur zu diesem Zwecke dienen, von den Stempel- und

unmittelbaren Gebühren bedingt befreit sind, diese Behelfe haben daher im Sinne der Stempel- und Gebührengesetze und Verordnungen mit dem Vermerke »Stempel- und gebührenfrei in Wehrangelegenheiten« versehen zu sein.

2. Zur Entscheidung über Gesuche um die Erteilung von Ehebewilligung nach § 40 W.-G. werden die politischen Landesbehörden delegiert.

3. Diese haben sich in allen Fällen, in denen sie eine solche Bewilligung erteilen, ausdrücklich auf die vom Ministerium für Landesverteidigung hiemit generell erteilte Ermächtigung zu berufen. Nach der in Aussicht genommenen Verlautbarung dieser Delegation im 2. Nachtrage zu den W.-V. I. wird die bezügliche Bestimmung der Wehrvorschriften zu beziehen sein.

Im Falle der Verweigerung der angesuchten Ehebewilligung ist die binnen vier Wochen einzubringende Berufung an das Ministerium für Landesverteidigung einzuräumen und gelten diesfalls die Bestimmungen des Gesetzes vom 12. Mai 1896, R.-G.-Bl. Nr. 101.

O čemer se častiti župni uradi s tem obveščajo.

46.

Cerkvene umetnine.

C. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko sporoča z dopisom z dne 7. aprila 1914, št. 864/pr. semkaj:

Seine kaiserliche und königliche Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschluß vom 31. Juli 1911 das neue Statut der k. k. Zentralkommission für Denkmalpflege allergnädigst zu genehmigen geruht, dessen Kundmachung mit dem Erlasse des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 2. August 1911, Zl. 33.981, R.-G.-Bl. Nr. 193, erfolgt ist.

Nach § 1 dieses Statutes ist die Zentralkommission zur unmittelbaren Ausübung der öffentlichen Fürsorge für die Erforschung und Erhaltung von Kunst- und Geschichtsdenkmale berufen und erstreckt sich ihre Wirksamkeit auf alle Denkmale älterer Zeit, deren Erhaltung wegen ihrer geschichtlichen, kulturgeschichtlichen oder kunstgeschichtlichen Bedeutung oder wegen ihres ästhetischen Wertes im öffentlichen Interesse gelegen ist.

Zur Erzielung dieses erhabenen Zweckes

ist eine intensive Mitwirkung der autonomen Behörden an der staatlichen Fürsorgetätigkeit auf diesem Gebiete unerlässlich.

Mit Rücksicht auf die hohe kulturelle und nicht zuletzt auch wirtschaftliche Bedeutung der Denkmäler der Vergangenheit gewidmeten staatlichen Fürsorge wird das hochwürdige fürstbischöfliche Ordinariat über Erlaß des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 5. Juli 1913, Z. 1802, auf das oberwähnte neue Statut aufmerksam gemacht und eingeladen, den unterstehenden Klerus anzuweisen, daß innerhalb ihres Wirkungskreises von jeder bevorstehenden Sicherung, Restaurierung, Ver-

änderung, oder etwa gar geplanten Entfernung von Denkmälern jeder Art, dann von Veräußerungen wertvoller Objekte oder beabsichtigten Ausfuhr von Kunstwerken in das Ausland von bei den verschiedenen Grabungen gemachten Altertumsfunde stets rechtzeitig der Vertreter der k. k. Zentralkommission für Denkmalpflege in Laibach (Dr. Franz Stele) in Kenntnis gesetzt wird.

Častita duhovščina se vsled tega opozarja, naj pazi na ohranitev vseh cerkvenih umetnin in spomenikov ter vsako nameravano izpremembo semkaj naznani.

47.

Duhovne vaje za duhovnike.

Ker je na sinodo poklicanih le skršeno število duhovnikov, se bodo za ostale gospode duhovnike vršile posebne duhovne vaje, in sicer od večera 27. do jutra 31. julija v zavodu sv. Stanislava. Oglasiti se je do 18. julija.

Opozorim na zapoved naše prve sinode: »Praecipimus, ut omnes et singuli sacerdotes saltem tertio quovis anno sive communiter cum aliis sacerdotibus, sive separatim in aliqua domo regulari per aliquot dies spiritualibus exercitiis vacent. Decanis iniungimus, ut adimpletionem

huius praecepti urgeant et desuper vigilant.«
Ravno to zahtevajo razna navodila iz Rima.

Kdor se duhovnih vaj ni udeležil tri leta ali še več let, naj jih letos gotovo opravi. Upam, da se to zgodi in ne bo treba nikogar šele priganjati, saj vendar skrb za lastno dušo in božji blagoslov za uspešno duhovnopastirsko delovanje tako zahteva.

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani,

dne 1. maja 1914.

† Anton Bonaventura,
knezoškof.

48.

Raziskavanje po maticah.

Na prošnjo c. in kr. vojnega superiorata v Dubrovniku se naroča častitim matičarjem, da bi dognali in potem semkaj sporočili rojstni krajin časa Karola Raunacher, ki je

bil kirurg v Novem mestu, kjer je 25. januarja leta 1831. umrl v 62. letu. Moral je torej rojen biti ok. 1768—1770.

49.

Katehetski tečaj v Celovcu (1.—3. september 1914).

V zmislu dopisa »Koroškega katehetskega društva v Celovcu« z dne 8. maja leta 1914. se vabijo častiti gospodje kateheti in drugi duhovniki na katehetski tečaj v Celovcu, ki se bo vršil po sledečem sporedu:

Montag, 31. August, 8 Uhr abends: Begrüßungsabend in den Restaurationsräumen der Musiksäle.

Dienstag, 1. September, 9 Uhr: Eröffnung des Kurses. I. Referat: »Vorbedingungen für die

Berufsfreude des Katecheten«. Referent Johann Eising, Domchorvikar in Salzburg. II. Referat: »Das Ziel des Religionsunterrichtes im allgemeinen unter besonderer Berücksichtigung des eucharist. Momentes und die Anpassung des Lehrplanes an dieses Ziel«. Referent Dr. Josef Plattner, Pfarrer in Raibl. — Nachmittags halb 3 Uhr: III. Referat: »Der Religionsunterricht auf der Unterstufe (mit Lehrprobe). Referent Katechet Wilhelm Pichler, Wien. IV. Referat: »Erst-

beicht- und Erstkommunion - Unterricht mit Rücksicht auf den späteren Sakramente-Empfang«. Referent Stadtpfarrprediger Heinrich Stieglitz, München. — Abends 8 Uhr Festabend des Kärntner Katechetten-Vereines in den Restaurationsräumen der Musiksäle: I. Referat: »Kinderseelsorge«. Referent Guido Zernatto, Bürgerschulkatechet, Spital a. d. Drau. II. Referat: »Jugendorganisation«. Referent Diözesanpräses Joh. Hiebl, Kirchberg a. d. Pielach. N.-Öst.

Mittwoch, 2. September, 9 Uhr vormittags: I. Referat: »Katechismusunterricht auf der Mittel- und Oberstufe« (mit Lehrprobe). Referent geistl. Rat Johann Pichler, Wien. II. Referat: »Christliche Charakterbildung«. Referent Dechant Eduard Gürtler, Knittelfeld. — Nachmittags halb 3 Uhr: III. Referat: »Biblischer Unterricht auf der Mittel- und Oberstufe« (mit Lehrprobe). Referent Dr. Florian Hiebaum, Religionsprofessor an der k. k. Lehrerbildungsanstalt in Klagenfurt. IV. Referat: »Praktische Anleitung

der Schulkinder zu den religiösen Übungen«. Referent Dr. Michael Gatterer S. J., Theologieprofessor, Klagenfurt. — Abends 8 Uhr: Elternabend in den Restaurationsräumen der Musiksäle. I. Referat: »Schule und Elternhaus«. Referent Katechet Joh. Wagner, Klagenfurt. II. Referat: »Religiössittliche Erziehung der Kinder durch das Elternhaus«. Referent Pfarrer Josef Maier, Reichenfels.

Donnerstag, 3. September, 9 Uhr vormittags: I. Referat: »Was verleiht der Katechese Weihe?«. Referent Dr. Michael Gatterer S. J., Theologieprofessor, Klagenfurt. II. Referat: »Die wichtigsten katechetischen Anschauungsmittel und ihr Gebrauch«. Referent Joh. Unterluggauer, Dechant, St. Leonhard i. Lavanttal. — Nachmittags 2 Uhr: Gemeinsamer Ausflug zum Wörthersee mit reserviertem Dampfer. Die Tagesreferate werden im Festsale des kathol. Gesellenvereins gehalten. An jedes Referat schließt sich eine Debatte.

50.

Sprejem v knezoškofijski zavod sv. Stanislava.

Za sprejem v zavod sv. Stanislava velja naznanilo, kakor se nahaja v lanskem letniku »Škofijskega Lista«, stran 99.

Izpremema je le ta, da plačujejo gojenci iz ljubljanske škofije odslej 500 K, iz drugih škofij pa 600 K na leto.

Prosilci, ki žele vstopiti v 1. gimnazijski razred, morajo oddati svoje prošnje v zavodu od 1. do 10. junija leta 1914. ali pa v Ljubljani v knezo-škofijski palači v pritličju na desno dne 4. junija (četrtek), prosilci za sprejem v 2. ali 3. gimnazijski razred pa do dne 12. julija 1914.

51.

Novomašniki l. 1914.

V zmislu in po določbah sv. Cerkve (Conc. Trident. Sess. XXIII., Cap. V. de Ref. et Constitut. Apostolicae Sedis ddo. 22. Octobris 1869, Art. II.) naj se po vseh župnijskih in redovniških cerkvah dne 5. julija (V. nedeljo po Binkoštih) razglase letošnji novomašniki. Hkrati naj se vernikom toplo priporoči, naj prav goreče molijo za novoposvečence, da bodo duhovniki po Srcu Gospodovem.

Posvečeni bodo v mašnike naslednji gg. bogoslovci:

a) Iz IV. leta:

1. Rupnik Frančišek iz Črnega vrha nad Idrijo.
2. Stanonik Maksimilijan s Trate.

3. Sušnik Frančišek iz Šmartna pri Litiji.
4. Zalokar Anton iz Mengša.

b) Iz III. leta:

5. Anžič Anton iz Sostrega.
6. Dežela Janez iz Ledin.
7. Platiša Janez iz Škofje Loke.
8. Prebil Ferdinand iz Moravč.
9. Sadar Janez iz Javorja pri Litiji.
10. Stupica Jožef iz Sodražice.
11. Vavpetič Frančišek iz Kamnika.
12. Vindišar Janez iz Šmartna pri Kranju.

Subdiakonati bodo prejeli 12. julija, diakonati 14. julija in presbiteriat 16. julija.

52.

Shod vodnikov Marijinih družb.

Dne 2. julija, na praznik Marijinega obiskovanja, bo v Ljubljani v knezoškofijskem dvorcu V. shod vodnikov Marijinih družb za našo školsijo. Začetek ob 9. uri dopoldne. Razpravljalo se bo predvsem o družbah za mladeniče, dalje o

družbah za moške in žene in o Marijinih vrtcih. Tudi družbe za dekleta pridejo na vrsto, kolikor je potreba. ČČ. gg. družbeni vodniki se najuljudneje vabijo, da se shoda po možnosti udeleže mnogoštevilno.

53.

Konkurzni razpis.

Razpisane so župnije Ajdovec v žužemberški dekaniji, Trebnje in Poljanica (Pöllandl) v novomeški dekaniji.

Prošnje, opremljene s kompetenčno tabelo, so nasloviti na c. kr. deželno vlado za Kranjsko.

Zadnji rok za vlaganje prošenj je 29. junij 1914. leta.

54.

Škofijska kronika.

Cerkveno odlikovanje. Za knezoškofijska duhovna svetnika sta bila imenovana gospoda: Andrej Zaman, župnik v Šmarjeti, in Gustav Koller, župnik v Podragi.

Imenovan je bil gospod Anton Skubic, župnik v Ribnici, za knezoškofijskega duhovnega svetnika, dekana ribniške dekanije in za člana c. kr. okrajnega šolskega sveta v Kočevju.

Podeljene so bile župnije: Sostro gospodu Martinu Poljaku, župniku v Ajdovcu; Jesenice gospodu Ivanu Prijatelju, kaplanu pri D. M. v Polju; Gora nad Sodražico gospodu Ivanu Riharju, prefektu v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano; Rauberjev beneficij pri ljubljanski stolici je podeljen gospodu Mihaelu Barbo, duhovnemu svetniku in župniku v pokoju v Zalogu.

Umeščeni so bili gospodje: Anton Skubic, župnik na Jesenicah, na župnijo Ribnico in Ivan Prijatelj, kaplan pri D. M. v Polju, na župnijo Jesenice dne 24. aprila; Martin Poljak, župnik v Ajdovcu, na župnijo Sostro dne 1. maja 1914.

Imenovan je bil za soupravitelja župnije Ajdovec gospod Tomaž Rožnik, župnik v Dobrničju; za župnega upravitelja v Trebnjem gospod Ivan Noč, kaplan v Trebnjem.

Premeščen je bil gospod kaplan Leopold Erz in iz Šent Ruperta v Trebnju; gospod Jakob Širaj iz Kranjske gore k D. M. v Polju.

Nameščen je bil za kaplana v Šmarju z dovoljenjem preč. frančiškanskega provincialata P. Sofronij Kozlevčar O. F. M.

V pokoj je stopil gospod Jakob Fernjančič, župnik v Zavracu, in se naselil v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji.

Konkurznega izpita dne 6. in 7. maja 1914. so se udeležili gospodje duhovniki ljubljanske škofije: Iz II. polovice: Kralj Alojzij, kurat na Gočah; Mausser Ivan, župni upravitelj v Poljanicah; Noč Matija, kaplan v Horjulju; Omahna Jakob, kaplan v Boštanjju; Strajhar Ivan, kaplan v Šent Rupertu; Zplotnik Ignacij, mestni katehet v Ljubljani. Iz I. polovice: Anžič Josip, ekspozit pri Sv. Joštu pri Kranju; Čadež Viktor, kaplan v Trziču; Krauland Andrej, župni upravitelj v Polomu; Lovšin Ivan, župni upravitelj na Sveti Gori; Pavlin Jernej, prefekt v zavodu sv. Stanislava; Šmit Franc, župni upravitelj v Podlipi; Žavbi Ivan, župni upravitelj v Ambrusu; Žitnik Franc, knezoškofijski tajnik v Ljubljani.

Umrli je 6. marca 1914. gospod Janez Nagode, dekan v Trebnjem. Priporoča se častiti duhovščini v molitev.

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani, dne 25. maja 1914.

Vsebina: 43. Poročilo o konferencah sodalitatis Ss. Cordis Jesu za leto 1913. — 44. Bera. — 45. Zakoni vojaških nabornikov in mladeničev pred naborno dolžnostjo — 46. Cerkvene umetnine. — 47. Duhovne vaje za duhovnike. — 48. Raziskavanje po maticah. — 49. Katehetski tečaj v Celovcu. — 50. Sprejem v zazod sv. Stanislava. — 51. Novomašniki l. 1914. — 52. Shod vodnikov Marijinih družb. — 53. Konkurzni razpis. — 54. Škofijska kronika.